

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי

מתוך "דרך ישרה" מסכת פסחים

פרשת לך לך דפים קט - קיד

דרך ישרה תמצית הדף

✎ דף קט- קי

*ארבע כוסות. *סוגית זוגות.

א. דיני ארבע כוסות 1. נשים חייבות כיון שהיו באותו הנס, ופליגי האם השמחה אצל נשים בבשר ויין או בבגדים. 2. פליגי האם תינוקות חייבים בארבע כוסות או דנותנים להם קליות ואגוזים כדי שלא ישנו וישאלו ולכן חוטפים מצות בליל פסחים ור"ע אמר שהגיע עת לעמוד מביהמ"ד. 3. כל כוס צריך שיהא בה רביעית הלוג יין מזוג, והשיעור לפי אמה על אמה בגובה שלש אמות שזהו ארבעים סאה, ורביעית היא אצבעים על אצבעים ברום אצבעים וחצי וחומש אצבע. 4. שתה חי, יצא ידי חובת יין ולא י"ח חירות. 5. שתה בבת אחת לא יצא י"ח ד' כוסות. 6. השקה לבני ביתו אם שתה רובא יצא. 7. צריך שיהא טעם ומראה יין, שנאמר אל תרא יין כי יתאדם. 8. לא חיישינן לזוגות משום דהוי ליל שימורים, או כוס של ברכה לא מצטרף לרעה, או שהכוסות הם דרך חירות וכל אחת נחשבת בפני עצמה.

ב.

סוגית זוגות 1. אחרי אכילה או שתיה בזוגות איכא סכנה לשמש דלמא חליש ומיתרע, ואדם חשוב צריך לחוש אף בבית, וכן איכא סכנה ביוצא לדרך או הולך לישון או לבית הכסא. 2. ליכא זוגות בעשרה דתקנו עשרה כוסות בבית האבל, בשמונה דשלוש לא מצטרף, ששה ויחונך, וארבעה וישמרך, וה"מ לענין מזיקין אבל לענין כשפים אפילו יותר משש עשרה יכול למות כהוא גברא דחבקה לדיקלא. 3. יוסף שיידא אמר בתרי קטלי ואף בשוגג, ובארבעה מזקי ודוקא במזיד. 4. אם שכח ויצא יחזיק את האגודל ויאמר אתם ואני הרי שלש ואילך עד שלא ישמע קול נוסף, והפוגע בנשים כשפניות יאמר לחש חרי חמימי בדיקולא. 5. במערבא לא הקפידו על זוגות ורב דימי הקפיד אפילו ברושמא דחביתא והחבית נשברה, והכלל שכל דקפיד קפדינן בהדיה אבל למיחש מיבעיא. 6. הל"מ דזוגות שייך בביצים קישואין אגוזין ודבר אחר, ומסתפקינן מהו וגזרינן בכולהו זוגי. 7. ליכא זוגות בדבר שגמרו בידי אדם כגון קערות וככרות, וכן אינו בחנות, נמלך, אורח ואשה. 8. אספרגוס מצטרף רק לטובה. 9. אם שכח כמה שתה פליגי אם ישתה דהוי נמלך או שלא ישתה דיתברר דקפיד. 10. מה שחשוב מצטרף עם הקל אבל לא איפכא, וכן לאחר השלחן לא מצטרף עם מה ששתה בשלחן. 11. מזוג מצטרף, ופליגי בקרירי וחמימי.

✎ דף קיא- קיב

*דמו בראשו. *מיצוע ופגיעה. *קשה מחמת שדים. *צויים בהנהגה וסכנות.

א. דמו בראשו 1. הנפנה בין דקל לכותל, כשאין ארבע אמות וליכא דירכא אחרינא. 2. העובר בין ב' דקלים בלא פסקינהו רה"ר. 3. שותה מים שאולין, ודווקא מים ששאל קטן בשדה. 4. עובר על מים שפוכין כשלא הפסיקו, רק, לא עבר עליהם שמש או ששים פסיעות וליכא ברוכב עם נעלים, אבל לכשפים בכל גוני

חיישינן כמעשה דגברא שיבשו רגליו. 5. הישן בצל דקל יחידי, בשדה כשלא נופל עליו צל של חבירו, ובחצר בכל גווני. 6. הישן בצילה של לבנה בסוף חודש. 7. הפוסע על דקל ולא הניח רגלו אם הדקל נעקר או מת האדם ימות, ובגירדא דדיקלא הנפנה אוחזתו רוח פלגא והישן אוחזתו רוח צרדא.

מיצוע ופגיעה 1. אסור למצע כלב דקל אשה חזיר ונחש, ותקנתו שיפתח באל ויסיים באל וכן מהני בלא. 2. שנים שמיצעו אשה נדה, בתחילה הורגת אחד מהם ובסוף נדתה גורמת ביניהם מריבה, ותקנה באל. 3. שתי נשים שיושבות זו כנגד זו בפרשת דרכים: ילך בדרכא אחרינא, ילכו שנים יד ביד, או לימא אגרת אזלת. 4. מי שפוגע באשה שעולה מטבילת מצוה, המקדים לשמש אוחזתו רוח זנונים, ולימא קרא שופך בזו.

הדברים שקשים מחמת שדים 1. צל של: דקל יחיד, כנדא, צלף, זרדתא, ספינה, ערבה, וכל מה שענפיו רבים ועצו קשה מלבד כרו משא, ורב כהנא פרש מכולהו טולי. שם השד בבי פרחי רוחי ואין לה עינים, בבי זרדתא שידא ובסמוך לעיר יש ששים שדים, ובי איגרי שמו רישפי ונפ"מ לקמיעא. 2. קטב שלפני הצהרים שמו מרירי ונראה בכותח ולאחר הצהרים שמו ישוד צהרים ונראה בקרנא דעיוז, וזמנם בודאות בין א' לט"ז תמוז ואח"כ ספק, ונמצאים בצילו של חצב נמוך ובצל בוקר וערב נמוך ובעיקר בצילו של בית הכסא. 3. קשי לעוורון, סורק ראשו יבש שותה טיף ומי ששם נעליו כאשר רגליו רטובות. 4. קשה לעניות, התולה פתו באויר וכן כשיש בבית מורסן או פירורים וקערה ע"ג חבית, ששר המזונות מקפיד על נקיות ושר העניות נבל שמו. 5. השותה מקערה, קשה לברוקתי. 6. פחדא למי שלא שטף את ידיו: אכל תחלי מפחד ל' יום, הקיז דם מכתפיו מפחד שבוע, במסתפר שלשה ימים ובנטל צפרניו יום אחד. 7. דרגא, ידו אצל נחיריו לפחדא, ועל מצחו לשינה. 8. אוכלין ומשקין שתחת המטה רוח רעה שורה עליהם. 9. יש להזהר מלשתות מים בלילי רביעי וש"ק, ותקנתו לומר שבע קולות שעל המים, לחש לול שפן, יאמר לאחר שצמא, יקשקש על הכלי, או יזרוק דבר לתוכו. 10. אין לשתות בלילה מים מהנהר מפני סכנת השר ששמו שברירי, ותקנתו שיאמר לאחר שצמא, או לחש אמי אמרה תיזהר משברירי.

ציווי התנאים והאמוראים בהנהגה וסכנות 1. ר"ע לבנו, אל תשב בגובה העיר ותשנה, לא לגור בעיר שראשיה ת"ח, לא ליכנס לבית פתאום, ללכת עם מנעלים, לאכול השכס, ולהשתדל עם מי שהשעה משחקת לו להו"א בשותפות ולמסקנא גם במכירה, עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות אבל עושה דבר מועט כגון כסא דהרסנא, אבל ארבע כוסות יקח אפילו מן הצדקה כמשנתנו והטעם משום פרסומי ניסא. 2. ר"ע צווה את רשב"י שרצה שילמדהו תורה, אם ביקשת ליחנק התלה באילן גדול, ללמד את בנו בספר מוגה, לא לשאת גרושה וי"א אפילו אלמנה, להלוות ולאכול פירות, ונושא אשה ולו בנים. 3. רבי לבניו, לא לגור במקום ליצנים, לא לישון על מטת ארמית וזה בלא ק"ש או לשאת גיורת או כפשוטו וכמעשה דר"פ, לא להבריח מכס, לא לעמוד בפני שור שחור בניסן שעולה מן האגם שהשטן מרקד בין קרניו ויש להתרחק כמלא עיניו, ואמרינן ניזאה דתורא הן הן. 4. רי"ש ברבי יוסי, שלא יהיה לך דין נגד שלשה בני"א, לא לעמוד על המקח כשאין לך דמים, ולא לבעול אחרי טבילת נדה דאורייתא הואיל והוחזק מעיין פתוח. 5. רבי יוסי ברבי יהודה לרבי, אל תצא יחידי בלילה משום אגרת בת מחלת שהיתה בתחילה בכל לילה ור"ח בן דוסא גזר עליו והשאירה רק בליל רביעיות ושבתות ואב"י סלקה מהיישוב לעולם מלבד כשנשמטין, אל תכנס למרחץ חדש בתוך י"ב חדש, ואל תעמוד ערום בפני הנר דהוי נכפה והמשמש לאור הנר בניו נכפין. 6. לאב"י הדברים שקשים לצרעת: היושן ע"ג עור, האוכל דג שיבוטא בניסן, שיורי כסא דהרסנא, השופך על עצמו מים רותחים, הדורך על קליפות ביצים, והלובש בגד בתוך שמונה ימים מכיבוסו משום כינים לבנים. 7. לרב פפא אין להכנס בלא נעלים לבית שיש שם חתול משום עצמות נחש, וי"א שאין להכנס בחושך לבית שאין בו חתול שמא יכרך בו נחש.

דף קיג

*הוראות רב. *אמרו שלשה דברים. *המספרים. *הנהגות.

א. הוראות רב 1. לרב אסי, לא לגור בעיר שאין בה סוס או כלב, או שראשה רופא, ועדיף לשאת שלש נשים מאשר תרי. 2. לרב כהנא, אל תחזור מדבריק, פשוט נבילה בשוק להשתכר, וכשתצא לדרך קח צידה אף כשהיא בזול. 3. לחייא בריה, אל תשתה סמא, אל תפסע פסיעה גסה, את תעקור שן, ולא להתקנאות בנחש וגוי ותלמיד קטנים. 4. לאייבו אמר מילי דעלמא, תמכור מיד כשתחזור, מכור יין ואל תתחרט, עדיף להשתכר מעט ממקום קרוב, ותעשה שיכר מהר, וכן אמרינן ששיכר מעשיר.

ב. אמרו שלשה דברים 1. רבי יוחנן משום אנשי ירושלים, לצאת למלחמה אחרון, עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות, והשתדל עם מי שהשעה משחקת לו. 2. ריב"ל, אל תעשה דברים בפרהסיא, תשיא את בתך מהר, והזהר באשתך מפני חתנה הראשון משום ערוה וממון. 3. נוחלי עוה"ב, הדר בא"י, המגדל בנוי לת"ת, והמשייר מקידושא לאבדלתא. 4. ה' מכריז על רווק הדר בעיר ואינו חוטא כגון רב חנינא ור"א שלא הרימו את עיניהם, עני משיב אבידה, ועשיר המעשר בצנעא. 5. ה' אוהב, מי שאינו כועס, שלא משתכר, ושאינו מעמיד על מדותיו. 6. ה' שונא מי שמדבר אחד בפה ואחד בלב, היודע עדות ואינו מעיד, והמעמיד יחיד על דבר ערוה דהוי שם רע ואף לוקה כמעשה טוביה וזיגוד, אבל מותר ואף מצוה לשנאותו, ומותר לומר לרבו אם נאמן עליו כבי תרי. 7. חיייהם אינם חיים, רחמנים רתחנים ואניני דעת, וכולהו הוו ברב יוסף. 8. שונאים זה את זה, כלבים תרנגולין חברים, וי"א אף זונות ות"ח בבבל. 9. אוהבין אלו את אלו, גרים עבדים ועורבין.

ג. הדברים לפי המספרים 1. ארבעה אין הדעת סובלת: דל גאה, עשיר מכחש, זקן מנאף, פרנס מתגאה, וי"א אף המגרש את אשתו ומחזירה פעמיים. 2. חמשה דברים צוה כנען את בניו: אהבו זה את זה, גזל, זמה, שנאו את האדון, ואל תאמרו אמת. 3. ששה דברים נאמרו בסוס: אוהב זנות, מלחמה, רוחו גסה, מואס שינה, אוכל הרבה, מוציא קמעא, ורוצה להרוג את בעליו במלחמה. 4. שבעה מנודין לשמים: מי שאין לו אשה, בנים, לא מגדל בנו לת"ת, שאין לו תפילין, מזוזה, ציצית, מונע מנעלים, מרגליו, וי"א אף מי שאינו מיסב בחברת מצוה.

ד. הנהגות 1. אסור לשאול בכלדיים. 2. היודע שחבירו גדול ממנו אפילו בדבר אחד חייב לנהוג בו כבוד. 3. יולדת שכלו ימי הטוהר שלה אסורה לשמש עונה. 4. אכול בצל ושב בצל ותפחות ממאכלך ותוסיף על דירתך.

✎ דף קיד

*ברכת היין והיום. *דיני הטיבולים. *מאכלי ליל הסדר.

א. סדר ברכת היין והיום 1. לב"ש מברך על היום קודם, כיון שהיום גורם ליינ שיבא, וכן היום נכנס קודם. 2. לב"ה היין קודם, שהיין גורם שיאמר קידוש, ותדיר קודם. ואצטרך למימר הלכה כב"ה קודם בת קול, או כרבי יהושע דאין משגיחין בבית קול.

ב. בליל הסדר איכא שני טיבולים של הכרפס וכן המרור בחרוסת, והדינים 1. לר"ל שמעינן דמצוות צריכות כוונה דלא סגי בטיבול הראשון של החזרת, ודחי לעולם א"צ כוונה וטעמו דבעינן תרי טיבולי כדי שיהיה היכר לתניקות ואפילו ששני הטיבולים בחזרת, ולרבי יוסי דקאמר דאיכא בטיבול השני של החזרת מצוה ש"מ דקסבר מצוות צריכות כוונה. 2. כשיש שאר ירקות מברך עליהם בפה"א, ועל המרור מברך על אכילת מרור, וכשיש רק חסא לרב הונא מברך על אכילת מרור בטיבול השני ודחי שהרי כבר מילא את כריסו ממנו, ולרב חסדא מברך בתחילה גם בפה"א וגם על אכילת מרור ואח"כ אוכל חסא בלא ברכה וכן הלכה, ורב אחא בריה דרבא הידר אחר שאר ירקות לכרפס. 3. הטעם שצריך נט"י לטיבול שני, להו"א כיון שצריך לשקע משום קפא וכל דבר שטיבולו במשקה צריך נט"י, ודחי דקפא מיית מריחא ובע"י נט"י שמא ישקע. 4. אמרינן שצריך נטילה בין בטיבול ראשון ובין בשני, להו"א לא איירי בפסח שהרי כבר נטל ידיו ודחי דאהיכא קאי שהרי רק בפסח יש דין לטבל פעמיים, אלא הטעם שנוטל שנית שמא הסיח דעתו בהגדה.

המאכלים בליל הסדר והטעם 1. שתי תבשילין זכר לפסח ולחגיגה, וזהו סילקא ואורז וקמ"ל דלא חישינן למ"ד שאורז מין דגן, וכן דג וביצה שעליו, שני מיני בשר, ואפילו בשר ומרק שנתבשל בו. 2. פליגי האם מצה מרור וחרוסת לפני כל אחד או רק לפני אומר ההגדה, ולכו"ע עוקרין את השלחן רק מלפני אומר ההגדה ונעשה כדי שישאלו התינוקות. 3. המצה נקראת לחם עוני על שעונים עליו דברים הרבה או מלשון עני שדרכו בפרוסה או כמו שעני מסיק ואשתו אופה. 4. חרוסת מצוה זכר לתפוח ולכן צריך לקהויה, וכן זכר לטיט לכן צריך לסמוכיה, והתבלין זכר לתבן.

שאלות לחזרה ושינון

א. הוראות רב (4)	א. דיני ארבע כוסות (8)
ב. אמרו שלשה דברים (9)	ב. סוגית זוגות (11)
ג. הדברים לפי המספרים (4)	ג. דף קיא-קיב
ד. הנהגות בסוגיא (4)	א. הדברים שהעושה אותם דמו בראשו (7)
א. דף קיד	ב. מיצוע ופגיעה (4)
א. סדר ברכת היין והיום (2)	ג. הדברים שקשים מחמת שדים (10)
ב. דיני הטיבולים בליל הסדר (4)	ד. ציווי התנאים והאמראים בהנהגה וסכנות (7)
ג. המאכלים בליל הסדר והטעם (4)	א. דף קיג

יצא לאור בס"ד בסדרת "דרך ישרה" מסכתות:

מנחות	בבא קמא	ברכות עם מחודדין בפ"ד.
חולין	בבא מציעא	שבת מהדורה חדשה.
בכורות עם הקדמות ומושגים	בבא בתרא א-ב	עירובין
ערכין-תמורה	סנהדרין א-ב עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	סוכה
כריתות-מעילה	מכות שבועות	מגילה-פורים עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחזיר יין לרמ"א
נדה	עבודה זרה הוריות עם מחודדין בפ"ד	גיטין
וכן הלאה, כסדר ה'דף היומי'	זבחים	קידושין - עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא

יצא להשיג בטלפון 03-6168653 מחיר כל חוברת על הש"ס: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חרדים מנוקד ומסודר.	איזוהי זון ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~53~

המערכת